

geven van biddend onderzoek en grondige studie... de waarheid boven alles dienende, in alles de geboden bescheidenheid, teederheid, voorzichtigheid en zelfbeheersching, moet worden betracht.

Wanneer nu in ditzelfde nummer ds Douma polemiseert, mag toch verwacht worden, dat daarin de toepassing van dit herderlijk schrijven zal worden betracht. En dat het wapen, dat ds Douma hanteert, aan deze vereischten zal voldoen.

Dit is nu echter in het bovengeciteerde stuk allermint het geval. Kort en goed komt het toch hierop neer, dat naar ds Douma, de hoofdredacteur van het „Gereformeerd Mannenblad" en één zijner medewerkers aan hun lezers „papegaaienpraat" voorzetten. Daarmee zijn deze beiden voor het oog van de lezers van dit kerkblad ineens gestempeld als menschen, die maar napraten wat anderen hun voorzetten, zonder dat ze eigenlijk weten, wat ze zeggen. En dat wordt zonder eenig deugdelijk argument beweerd. Hier is wel het tegendeel van wat de synode in haar ernstig vermaan van allen gevraagd heeft. Is dat een wapen, dat zich verdragen laat met de eischen bovenvermeld aan de christelijke polemiek gesteld? Is het eigenlijk niet bedroevend, dat een zooveel oudere collega in het openbaar twee jongere ambtsdragers op zij zet met een enkele opmerking: „papegaaienpraat"?

Misschien is dit een nieuw wapen in de polemiek. Kort geleden werd door een ander gesproken over een „geleend pakje".

Ds Douma neemt dit zelfde wapen nu over met het beeld van papegaaien.

Wanneer dit wapen nu ook nog door anderen wordt overgenomen en zoo een publieke opinie over onze strijdwijze werd geboren, zou de synode tevergeefs hebben gesproken. Want dit laatste wapen is verder van de Schriftuurlijke eischen verwijderd dan al de voorgaande. Het is zeer te hopen, dat de jongere collega's, tegen wie ds Douma schrijft, meer gehoor zullen geven aan de stem der synode.

Ook nog in een ander opzicht: n.l. in den eisch, om de waarheid ook in de polemiek boven alles te dienen. Want het is niet waar, dat ik bezwaar heb om te spreken van „geestelijk" en „geestelijk leven". Dat is nergens gezegd.

Wel, dat ik bezwaar heb om dien term te reserveeren voor Gods werk in ons. Als dat alleen met „geestelijk leven" wordt aangeduid, dan is er m.i. gevaar voor het genoemde dualisme van natuur en genade. In mijn artikel legde ik er nadruk op, dat de omschrijving van „geestelijk leven" als „dat heilig geheim van wat er omgaat tusschen God en ons hart" of als „de verborgenheden der ziel", m.i. niet juist leek, maar wel die andere, die onder geestelijk leven verstaat „leven in en uit den Heiligen Geest".

Is dat papegaaienpraat? Mogen wij niet meer putten uit onze woordenboeken als Cremer-Kögel op „pneumatikos" en uit onze Gereformeerde commentaren? De één verwijt den jongeren collega's, dat ze niet genoeg studeeren en de andere stempelt hun meening, als ze die putten uit de ons geboden studieboeken, als „papegaaienpraat". Waar moeten wij ons dan aan houden, als op deze wijze, zelfs met onjuiste weergave van onze meening, tegen ons gepolemiseerd wordt?

Zeer heeft me verbaasd, dat ds Douma achter deze „papegaaienpraat" een stel „ongereformeerde gedachten" heeft gevonden, die verband houden met het spreken over den mensch als „levende ziel", en met bezwaren tegen het spreken over den mensch als bestaande uit „lichaam en ziel" enz. Zoo wordt iemand met zijn papegaaienpraat maar ineens in een ongereformeerden hoek gedrukt. En dat voor het oog der kerken, die men in oprechte binding aan de belijdenis dient.

Waar is hier de broederlijke liefde, als men zijn mede-ambtsdrager publiek beschuldigt van meeningen, waarvan men niet het minste bewijs heeft, of deze door hem worden aangehangen? Heeft ds Douma ooit iets van mij gelezen, waaruit zou blijken, dat deze „ongereformeerde beschouwingen" (deze kwalificatie laat ik voor rekening van den schrijver) door mij worden voorgestaan? Waarom dan maar beschuldigd van dingen, waarvan ds Douma niet het minste bewijs heeft?

Waarbij dan nog dat andere komt, dat ik in heel dat artikel niet sprak over het dualisme van ziel en lichaam, maar over het dualisme van natuur en genade. En deze dingen worden maar zoo door elkaar gehaald om een jongeren collega in zijn „ongereformeerde papegaaienpraat" den volke l.c. de gemeente van Christus ten toon te stellen. Ook van de dringende vermaning in de polemiek de waarheid te dienen, teederheid, voorzichtigheid en zelfbeheersching te betrachten, werd in de „bestrijding" van ds Douma niet veel openbaar.

Laat ik mogen besluiten met de eerlijke bekentenis, dat het voorbeeld van polemiek, dat ds Douma hier gaf, mij pijnlijk heeft getroffen. En tevens de hoop uitspreken, dat de jongere collega's in het niet-willen hanteeren van dit nieuwe wapen bewijzen, dat zij geen papegaaiendienst willen doen.

M. B. v. 't V.

IS „DE HERAUT" VAN GEDRAGSLIJN VERANDERD?

„De Heraut" verklaart deze week, dat het niet goed is, dat de pers zich mengt in zaken die in kerkelijke behandeling zijn: zulke behandeling zou den kerkelijken loop der zaken kunnen bemoeilijken.

Ieder zal erkennen, dat ook hier (wáár trouwens

niët?) gevaren liggen. Maar die gevaren kunnen én aan spreken, én aan zwijgen verbonden zijn.

De vraag evenwel komt op: is „De Heraut" van gedragslijn veranderd? Het is toch bekend, dat dit orgaan herhaaldelijk groote vrijmoedigheid (ik zeg niet: te groote) gebruikt heeft in het begeleiden van kerkelijke beraadslagingen en besluiten, ook wel eens in het vóór-zijn van die laatste, met persadviezen. Heeft ons blad de handelingen der classis Drachten besproken (we zijn daar nog steeds dankbaar voor), we herinneren ons van „De Heraut" iets dergelijks; we denken zelfs aan een passage, waarin het blad zich over kerkeraadshandelingen van Drachten, die uiteraard geheim moesten blijven, publiek heeft geuit op een wijze, die ons niet te verdedigen scheen, en zelfs een vernietigend oordeel over den kerkeraad heeft uitgesproken, met het argument: als men alles eens wist..... Heeft in de periode-dr Geelkerken niet „De Heraut" eveneens herhaaldelijk ingegrepen? En in de dagen van ds Netelenbos, toen tusschen kerkeraad en classis het niet boterde? Heeft niet herhaaldelijk „De Heraut" aan de curatoren van Kampen publieke wenken gegeven, eens zelfs in een kwestie betreffende prof. Lindeboom, aan welk onaangenaam incident van den reeds lang met eere overleden vader van een onlangs overleden medewerker van „De Heraut", het blad ons onlangs schijnt herinnerd te hebben in een alsdan niet geheel nauwkeurig gestelde historische herinnering? En heeft nog niet onlangs het blad zich beziggehouden met een kwestie, die de commissie inzake de „meeningsgeschillen" allereerst raakt, en waarover deze nog rapporteeren moet? Het betreft de vraag of de rapporten van prof. Vollenhoven en mij te dezer zake in behandeling konden komen. Er werd een wenk gegeven in de richting van een ontkennend antwoord; waartoe een overigens niet nader controleerbare herinnering aan een synode van..... Westminster dienst moest doen; de moeite van controle kan men zich, geloof ik, besparen, omdat toch elk geval op zichzelf bezien moet worden. Was dat geen ingrijpen op wat nog binnens-kamers bleef?

Als men in de ééne kwestie roept: laat de kerkelijke vergaderingen met rust, dan moet hetzelfde gelden ook ten aanzien van de andere. Als men den eenen keer zich het recht van spreken toekent, moet men het den anderen keer anderen niet ontnemen.

Overigens — er zijn en blijven algemeene zaken, die wel degelijk de pers regardeeren. Daarvan laat zich niemand afhouden, die de kerken liefheeft. Ook niet door intimidatie, als waarvan de schijn niet werd ontgaan door „De Heraut", toen ze zich nog onlangs bezig hield met de gevolgen van een polemiek, van den zooveel genoemden reeds lang overleden hoogleeraar van..... Kampen. Zou „De Heraut" geen voorbeeld hebben kunnen kiezen van dichterbij? En dan van den laatsten tijd? 't Is niet te denken.

K. S.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Achterblijvers.

Op de Algemeene Vergadering van de Vereeniging voor Christelijke Onderwijzers en Onderwijzeressen, straks in de Pinksterweek in Den Haag te houden, komt het vraagstuk van de zittenblijvers aan de orde. Vooral ook de ouders hebben bij deze kwestie groot belang. Het door een der inleiders reeds gepubliceerde referaat (van den heer A. van Andel) beziet de zaak van de praktische zijde en wellicht het vermoeden, dat er naar een bekijken van alle kanten zal worden gestreefd.

Heel vaak wordt in onderwijskringen de meening gehuldigd, dat het achterblijven aan de kinderen ligt en velen zijn het eens met Dr Luning Prak, die van oordeel is, dat men er in moet berusten, dat 1/5 van de leerlingen moet blijven zitten. Dat wil dus zeggen, dat in een klas van 40 kinderen er 8 mogen blijven zitten.

Me dunkt, we moeten er ons even rekenschap van geven, wat dat wel beteekent. De onderwijzer heeft de eischen zoo gesteld, dat 1/5 er niet aan kan voldoen. Voor een groot aantal kinderen beteekent dat een vreeselijke teleurstelling, een ontmoediging, vooral na de inspanning van alle krachten. Ook voor de ouders is de zorg, die uit dat zittenblijven voortvloeit, niet gering. En daarom moet de vraag gesteld worden, of dit kwaad niet kan worden ingeperkt. Allereerst komt hier de leus van de „onderwijsvernieuwing" al in het gevele, die naar beperking streeft en differentiëring bedoelt. Het eene kind kan dan verder komen dan het andere, zonder dat een minder begaafd nog behoeft te blijven zitten.

't Spreekt vanzelf, dat de gang niet zoo langzaam kan worden genomen, dat allen mee kunnen. Maar wanneer gemiddeld 1 van de 5 moet blijven zitten, dan deugt er iets niet. De gewone lagere school moet zich aanpassen aan de eigenschappen van het kind en mag zich door niets en door niemand laten opjagen. Bij scholen die opleiden voor bepaalde examens heeft men aan gestelde eischen te voldoen, maar de lagere school moet het kind gereed maken voor het latere leven in de praktijk, mag geen haast vertoonen, maar moet een natuurlijke gang van zaken bevorderen. Ik wil niet ver-

geten, dat de tegenwoordige groote klassen het wel eens onmogelijk maken, elk kind individueel te verzorgen, zoodat daardoor ook wel eens enkele slachtoffers vallen, die moeten blijven zitten, maar in 20 % mag de school m.i. niet berusten.

Van zeer veel belang is ook, dat de ouders er mee op de hoogte komen, welke oorzaken er voor het achterblijven van de kinderen moeten worden aangenomen. Ik noem dan eerst: te weinig slaap. Dat schijnt in de stad erger te zijn dan op het platteland, ofschoon ook hier vooral met de invoering van den zomertijd de slaaptijd voor de kinderen vaak wat kort wordt. Het leven is daar 'smorgens al weer vroeg op gang. Veel wisseling van scholen is voor de kinderen ook noodlottig. In dit opzicht zou het wel zeer gewenscht zijn, dat er op de verschillende scholen wat meer eenheid van leerplan was. Het verhuizen van den eenen hoek van de stad naar den anderen en de daarmee gepaard gaande verwisseling van school, kost menig kind een jaar. Dit alleen al moet de ouders met schoolkinderen er toe brengen, zoo weinig mogelijk te verhuizen. Er doen zich toch al oorzaken genoeg voor. We denken hier aan zwakke gezondheid en ziekte, waardoor vele kinderen achterblijven, aan zenuwachtigheid en dat zijn alle oorzaken, waarmee men geduldig rekening heeft te houden. Alle forceeren is dan fout.

't Komt ook wel voor, dat luiheid de oorzaak van het achterblijven is of onnauwkeurigheid. Dan wordt er veel taet en taaiheid van den onderwijzer gevraagd, om dergelijk kwaad te verhelpen, zonder dat het kind een hekel krijgt aan het onderwijs of den onderwijzer. 't Laatste komt ook voor. De ouders zeggen dan: „Bij den vorigen onderwijzer ging het best, maar met den nieuwen meester kan de jongen maar niet opschieten." Wordt zoo'n patiënt dan onhandelbaar of moedeloos, dan is een keer blijven zitten niet zelden het gevolg.

Ook de onderwijzer maakt veel narigheid door met de zittenblijvers. Hoe traag begint een kind, dat nu weer van voren af moet, in een klas met andere kinderen. Vooral gevoelige kinderen lijden hierdoor zeer. Neen, als het even kan, moeten ze over. Vooral wanneer de kinderen veel ouder worden dan de kameraden, waarmee ze in de klas zitten, worden de bezwaren groot. De heer Van Andel zegt:

„Een heel ander gevolg kan wezen, dat een 14-jarige lummel in een klas van 10-jarigen zit: een last voor den onderwijzer, een gevaar voor de klasgenooten. Hieraan vooral moet men aandacht geven: een bij uitstek praktisch gegeven. Zoo'n jongen is te groot voor de klas, te „wijs", te sterk, speelt voor held buiten de school en groeit in de ondeugd, die hij bewust of onbewust kweekt. Voor de leerstof geen interesse en hindert daardoor andere goedwillende leerlingen. Bij conflicten, die niet kunnen uitblijven, neemt „m'nheer" een brutale, uitdagende houding aan; de klasgeest is in gevaar; het schoolhouden wordt voor den onderwijzer een weerkerende ergernis; voor alle leerlingen verdwijnt er wat moois uit hun leven, want een normaal kind haat zulk een exemplaar in de klas."

Nietwaar, het is een gelukkige gedachte geweest van het Hoofdbestuur van onze „Groote", deze kwestie eens aan de orde te stellen. Elken dag zitten ongeveer een miljoen kinderen in Nederland in hun verschillende klassen ingedeeld. En daar wordt dan gestreefd die kinderen allen even ver te brengen. En de eene school concurreert tegen de andere. En de ouders prijzen de scholen, waar de kinderen zooveel leeren. En anderen klagen: „Neen, zoover zijn onze kinderen lang niet!" En de verschillende aanleg dan, en hun verschillend leertempo, en het verschil in concentratie op de stof en langdurige ziekte, en gemis aan aansluiting van de eene school bij de andere, en verhuizingen?

Laten we hopen, dat velen van onze onderwijzers de vergadering in Den Haag bijwonen. Ze komen daar te staan voor de vragen uit hun praktijk van elken dag. Men kan niet zeggen, dat het met ons onderwijs een sleurgetje gaat.

In weerwil van den druk der tijden wordt er met ernst gestreefd naar verbetering, naar beperking, naar aanpassing. Er is een gelukkige bezinning. Van harte hoop ik, dat daardoor menig kind in de toekomst zal worden bewaard voor het schokkende „blijven-zitten".

Gr.

G. MEIMA.

UIT DE HISTORIE

Dr A. Kuyper over de Beljdenis.

VII. (Slot.)

We wenden ons nu tot de Nederlandsche geloofsbeljdenis.

Ook ten aanzien daarvan heeft Dr Kuyper zich uitgesproken. En wel met het oog op de artikelen, die handelen over de Kerk.

In die artikelen wordt natuurlijk van een bepaalde beschouwing der Kerk uitgegaan. In alle

artikel
Kuyper
zicht
onlijne
eenma

heid
ook
zoo-
Knoo
als D
lijk o
was
waar
Kerk
op de
tuig
Test
wijz
absol
scher
geen
van
Gere
Chr
men
was

Uit
zoo be

En
tegen
gekon
Laten
onder
der Cl
het he
in zijn
men k
een ze

Hie
de in
overb
leven
uit d
eraat
loger
lijk g
toest
ling
den v
dat i
bij on
van
hield
openl
Kerk

Kuy
Ha
Confe
gewo
de Ke
Zooal
het r
waarl

Het
histori
constru
de Con
gaat o
Kuyper
eigen e
doet en
en me
de vrie
inzake
der bes
van de
moet l
naar i
schou

Wie
over h
gescre
aan de
„gezete
zake d
prijsge
ken de
zoeken
Als
van de
discuss
kende
geen
Samen
1920,
van 11

Dr
in he
de Be
tijd.
lossin
over
niet i
instit
en we
staam
der v
het p
treur